

Minnesanteckningar från SST:s Avelskonferens på Apple Hotel Göteborg 26-27/10-2024

Föreläsare Patric Ragnarson, som har 35 år inom djurvård och 25 år som exteriördomare.

Dag 1 Förmiddag

” Allt är inte svart och vitt. Rashundsavel är inte så fint idag ”

Reproduktion: Normalt och onormalt vid löp, parning, dräktighet och valpning.

Reproduktionsfysiologi tik:

-Puberteten infaller vanligtvis vid 6-18 månaders ålder, och fertiliteten droppar gradvis efter 4-5 år. Fertiliteten droppar mer hos tikar än hanar. De har spontan ägglossning under cirka 3 dygn. Inget klimakterier. I vilt tillstånd är de mestadels monogama och använder oftast en hane. Genom vår påverkan är de inte så kräsna med partners numer. Finns dock undantag.

Reproduktionsfysiologi hanar:

Puberteten infaller vid 6-12 månaders ålder. De är vanligtvis fertila fram till 10 års ålder eller mer, men dippar i kvalitén efter 10 år. Könsmogen innebär inte att hanhunden är fullt utvecklad i spermieproduktion. En hane producerar 12-17 miljoner spermier/gram testikelvävnad och dag. Spermieproduktionen tar 2 månader, så de är inte dagsfärska / att beakta vid kemisk kastration. Vid kemisk kastration kan testiklarna försvinna, men återfå oftast full storlek igen. En normal vuxen hanhund kan para ca 3 gånger/vecka alternativt varannan dag utan att få försämrade spermiekvalitet. Testikeldegeneration medför minskad eller upphörd produktion av sperma. Hanhunden tillåts ha 30-40 % defekta spermier.

Löpning:

Delas in i 4 perioder. Vanligen 1-4 gånger/år

Proöstrus (förlöp) 3-27 dagar, vanligen 9 dagar

Östrus (höglöp) 3-21 dagar, vanligen 9 dagar

Metöstrus (efterlöp) Om dräktig ca 2 mån, annars 2-3 månader,

Anöstrus (viloperiod) 1-9 månader (1-3 cykler/år) Detta är kanske den viktigaste perioden.

Det vanligaste löpningsintervallet 7 månader.

En bra fingervisning är att notera hur länge ens tikar löper, det kan vara bra att veta.

Löpcykeln styrs framför allt av könshormonerna östrogen och progesteron, vilka båda produceras i tikens äggstockar. Östrogen förbereder tiken psykiskt och fysiskt för en eventuell parning, Progesteronet skapa en bra miljö i livmodern för ev foster,

Löpningsproblem:

Avsaknad av löpning

Tyst löpning

Split östrus. Delat höglöp, alltid med ägglossning 2:a omgången. Kan ha det 1 gång i livet eller varje gång.

Förlängd löpning

Tikar med 3 eller fler cykler/år har progesteronpåslag 6-8 månader/år vilket inte är bra då livmodern ej hinner normaliseras. Vanliga komplikationer endometrit, pyometra etc. Progestin behandling kan "parkera" livmodern temporärt.

Tikar med lång östrus är svårast att få dräktiga på grund av svårigheten att hitta rätt dag.

Progesteronprov/vaginalcytologi:

God hjälp för att hitta optimal parningsdag

Progesteronprovet ger ett mer exakt svar i jämförelse med vaginalutstryket, som visar om det är för tidigt eller för sent att para.

Om högt progesteron – ta vaginalcytologi – om östrusbild - OK att para trots högt progesteron.

Äggen måste mogna ett par dygn för att bli dugliga.

Det går inte att "känna sina linjer",

Parning:

Förspelet

Uppvaktningen

Parningsakten

Hanhundens tre fraktioner: (Som Vasaloppet)

1:a glidmedelssekret (vällan)

2:a spermier (själva Vasaloppet)

3:e buffert (blåbärssoppan)

Det är normalt med bakterieflora i vagina och förhud. Oklart varför hundar har hängning i sin parningsakt, hängnet har ingen bevisad verkan.

Parningsproblem:

Fel parningsdag

För ivrig hanhund

Antipati

Rädsla

Nedsatt könslyst (stor anledning att ej fortsätta med den linjen)

Smärta (tex diskbråck)

Hög ålder

Anatomiska defekter tik (vaginalt septum (kan vara jättetunn eller jättetjock), aplasi av ovarier eller äggledare, inrullad eller felställd vulva)

Fertilitetsstörningar hanhund (testikeltumörer, endokrina sjukdomar tex hypothyroidism, testikeldegeneration, prostataproblem, div medicinska preparat).

25-40% av reproduktionsstörningarna hos hanhundar beror på prostataproblem

Parningsvillig är inte alltid optimaldag (beteende & hormonspel hänger inte alltid ihop). Om tiken gillar hanen, släpper hon till tidigare.

Dräktighetstidens längd:

58 – ca 69 dagar räknat från parning

Räknat från ägglossning valpar de flesta tikar efter 61 – 64 dagar

Tikar som brukar gå över tiden är ofta parade innan ägget är befruktningsdugligt, vilket medför att spermerna fått invänta äggens mognad.

85 – 90 % blir dräktiga efter normala parningar.

10 – 30 % valpdödlighet normalt. (Vanligare hos förstagångstikar)

Tikar av småväxta raser har oftare kortare dräktighetstid än tikar av storväxta raser, liksom tikar med många foster ofta valpar tidigare än tikar som bär få.

Valparna kan ofta överleva om de föds inom intervallet 53-71 dagar.

Tidigt födda är hårlösa.

Tikar som gått flera dagar över tiden bör dock undersökas av veterinär.

Tecken på dräktighet:

Kvarstående vulvasvullnad.

Intresse hos hanhundar efter löp

Illamående ca 3 veckor efter parning

Grå, luktfri flytning efter 2,5 – 3 veckor

Juvertillväxt från ca 5:e dräktighetsveckan

Rosa och svullna spenar 3 veckor efter parning, tydligast hos tikar som ej haft valpar tidigare.

En förstagångs tik får oftast mjölk i juvret när värkarbetet börjar, de andra oftast några dagar före valpning.

Dräktighetsdiagnostik:

Ultraljud från ca 28-35 dygnet, fr dag 28 ses hjärtaktivitet och fr dag 31 fosterrörelser.

Röntgen från dag 45, dvs efter 6:e dräktighetsveckan.

På människor kan man bestämma förlossningsdatum genom att mäta fostrets tillväxt. Ej lika enkelt på hund, där både fosterblåsor och foster varierar både inom kull och mellan olika kullar.

Fostrens utveckling:

Celldelningsperioden-emryonalperioden-fosterperioden

Celldelningsperioden:

Från befruktning till implantation

Emryonalperioden:

Cellerna utvecklar speciella egenskaper som gör att kroppens olika organ och organsystem anläggs. Klar vid ca 5 veckor, dvs 35 dagar.

Fosterperioden:

Organen färdigbildas och mognar och växer.

Skador som uppkommer tidigt i dräktigheten – huvudsak genetisk eller kromosomal orsak.

Skador i embrogenesen oftast beroende på virus eller läkemedel. Kennelhosta är ett sådant virus.

Skador i senare delen av dräktigheten orsakas av rubbningar i moderkakafunktionen eller livmodern.

Det händer så mycket på kort tid.

Förlossningens tre faser:

Öppningsstadiet:

Bäddar, flämtar, skakar, anorexi, ev enstaka uppkastningar. Rister i kroppen. Kontraktioner i livmodern startar som ska dilatera cervix. Vara 6-36 timmar.

Utdrivningsstadiet:

Starka kontraktioner av både livmoder och buk. Ofta kan fostervätska ses och slutar med en utdrivning av valp. Vara normalt 12-24 timmar. Intervallen mellan valparna kan vara mellan 5 min-4 timmar.

Utdrivning av placenta (moderkaka):

Sker vanligtvis inom 5-15 minuter efter varje valp. Dock är det vanligt att flera valpar föds tätt inpå och då kommer även fler placentor.

Viktigt att tiken får äta moderkakan. I alla fall 12. Det är bra för mjölkproduktionen. Kan få diarré om de får i sig för många men det är helt ofarligt för både tik och valpar.

Man kan genom att föra in pek och långfinger i vulvan och kittla i taket stimulera tikens värkarbete.

Vanligaste orsaken till kejsarsnitt:

Uterin Inertia (maternell dystoki). Ingen enskild klarlagd orsak, men innebär en inaktivitet i livmodern/värksvaghet. Delas ofta in i primär och sekundär typ.

Primär: förlossningen kommer igång men inga valpar föds fram. Kan bero på kullstorleken, ärftlig predisponering, obalans i näringsstatus, åldersrelaterade förändringar, systemisk sjukdom hos tiken etc.

Sekundär: någon form av obstruktion i födslokanalen och förlossningsarbete klingar av på en till slut överansträngd muskulatur i livmodern. T ex trångt bäcken, medfödd missbildning, trauma på bäckenet, vaginal striktur, livmoderomvridning, neoplasia etc.

Fetal dystoki (felvända foster) T ex för stora foster, döda foster, missbildningar, felorienterade foster etc

Det är svårt att avgöra storleken på fostren på röntgen.

Ev hundens utseende

Ett kejsarsnitt innebära inte att det händer igen.

Kontakta veterinär om:

Tiken allmäntillstånd försämras och/eller har feber

Svaga oregelbundna värkar

Man har sett fostervätska men ingen valp har anlänt inom 2 timmar

Tiken har starka kontraktioner utan att valpen föds inom 30 minuter

Mer än 4 timmar sedan senaste valpens ankomst

Grönsvarta och/eller blodiga flytningar

Man har sett en sänkning av tikens kroppstemperatur men den har återgått till det normala utan att förlossningen kommit igång inom 24 timmar.

Det viktigaste är inte att föda upp " Show hundar " utan det skall vara en sund frisk individ som vi skall leva tillsammans med.

Det behöver inte vara ett rasproblem för att en individ har problem, då är det ett individproblem.

Varför testa efter saker som inte är ett problem? Du kommer att hitta saker om du letar.

Vi vet inte hur allt nedärvs. Ibland kastar vi bort väldigt mycket avelsmaterial med badvattnet. Det är en självklarhet att spara dessa raser till framtiden. Oerhört viktigt att öka/bredda den genetiska variationen.

Dag 1 eftermiddag

Anatomi: Vad vår rasstandard säger om Shih Tzu

Det är viktigt att då och då läsa vår rasstandard.

Standardtexten är det som gäller. Kommentarererna är något någon har tyckt.

Kanske en av de viktigaste bitarna i standarden är Bakgrund/ändamål.

Ingen rasstandard har inskrivet att inget får vara till överdrift. Överdriften kommer från den som läser standarden.

Shih tzu ska vara "sturdy"

Låt tanken gå en extra gång när du läser en standard.

Huvudets storlek i förhållande till hunden. Det står inte att Shih tzu ska ha ett stort huvud, det står att det ska vara runt och brett.

Nospartiet ska vara kort och fyrkantigt – inte mega kort

Någon igruppen ansåg att vi börjar få lite flata bakhuvuden. Börjar det bli ett problem?

Hörntändernas storlek – ett bekymmer. Står ” med tydliga hörntänder ” i standarden.

Käkarna ska vara breda så incisiverna får plats.

Halsen ska vara vackert välvd och mjukt övergå i manke och rygg.

Bröstkorgen ska vara bred och djup och väl nedsänkt mellan frambenen, väl rundad men varken rund eller tunnformad

Hunden har 7 halskotor, 13 bröstkotor, 7 ländkotor, 3 svansrotskotor och ca 23 svanskotor

Det är vanligare med korta bröstben och bröstkorgar idag.

Bröstbenet ska gå ungefär lika långt som till ”dippen” på bröstkotorna.

Front och framställ är inte samma sak.

IVCC – Disponerad för diskbråck. – Anser inte vanligare förekommande än andra raser.

Klåda och allergier kan ibland vara svårare för hunden än dåliga höfter. Det finns alltid individer med problem

L7-S1-syndrom =övergången kota. Om övergångskotan när/vid HD-röntgen så meddelas det men det registreras inte på hunddata då det ej upplevs som ett problem.

Statistik ska plockas på Shih Tzu med SKK:s registreringsnummer hos försäkringsbolagen.

I all välmening kan vi DNA-testa för både det ena och det andra, men det är också en fara.

Om man vill dra igång en sådan här ” apparat ” så bör man tänka på konsekvenserna.

Den stora oron är minskad genvariation.

Enligt deltagare har Norska Shih Tzu klubben sagt nej till DNA-tester.

Det är klokt att satsa på BOAS i första hand. BOAS påverkar mycket, det är inte BARA näsborrar.

En uppmaning att lägga krut och energi på det som är viktigt och arbeta tillsammans och se vad som är bra istället för att kasta ” skit ” på varandra.

” Bara för att man kan - skall man? ”/ Patric Ragnarson

Vid pennan Lillvi med hjälp av egna och Hannahs anteckningar.

